

Міжнародна наукова конференція «1000-річчя літописання і книжкової справи в Україні»

З ініціативою відзначити цю подію виступили Міністерство інформації, Міністерство культури і мистецтв, Міністерство освіти, Спілка письменників і Національна академія наук України.

Думка провідних науковців, письменників і культурних діячів була підтримана на вищому рівні, й 23 грудня 1997 р. Президент України Леонід Кучма видав Указ щодо Всеукраїнського святкування української літописної культури.

13-15 жовтня 1998 р. в Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського як один із широкомасштабних заходів відбулася представницька наукова конференція, що відбила потужний творчий потенціал учених.

Від імені Організаційного комітету її вітав його голова - віце-прем'єр-міністр України Валерій Смолій.

У конференції взяли участь провідні дослідники України та зарубіжжя, працівники бібліотечної, музейної, книгознавчої ділянок, що свідчить про постійну і дедалі зростаючу увагу вчених, зокрема нового покоління, до літописання як духовного джерела високорозвиненої національної культури, до розвитку друкованої книги, яка сприяє духовному піднесенню нації.

Результатами своїх наукових розвідок, узагальнень, роздумів звітували: Інститут історії України НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського, Інститут сходознавства ім. А.Ю.Кримського, Інститут фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні та ін., Київський національний університет ім.Тараса Шевченка, Ужгородський державний університет, Українська академія друкарства та ряд інших вузів, музейні установи, зокрема Національний заповідник «Софія Київська», бібліотеки - НБУВ, ЛНБ ім.В.Стефаніка, Державна історична та ін.

Серед делегатів і виступаючих з доповідями - 5 академіків НАН України, по одному академіку - з Академії педагогічних наук та Академії вищої школи, 3 члени-кореспонденти НАН України, 10 докторів історичних наук, два доктори філософських наук, 8 - філологічних, 2 - технічних, 17 кандидатів філологічних наук, 12 - історичних, один - економічних.

Було заявлено понад сто наукових доповідей та повідомлень, більшість з яких було прочитано в пленарному та секційному режимах.

Блискучі доповіді корифеїв історичної й книгознавчої та філологічної дисциплін відрізнялися не тільки ґрунтовністю, скрупульозністю, новизною, а й численними ідеями, думками, пропозиціями, які є магістральними, настановними для динамічного розвитку української гуманітарної науки. Це - доповідь віце-президента НАН України, акад. П.П.Толочка «НАН України - центр наукового освоєння тисячолітньої літописної та книжкової спадщини». Учений підкреслив: «Національна академія наук України в усі роки свого функціонування була активним центром наукового освоєння вітчизняної культурної спадщини. Соціогуманітарні установи Академії постійно тримають у полі дослідницького зору і проблеми історії літописання та книжкової справи в Україні». З цікавими доповідями виступили: акад. І.Я.Ісаєвич - «Історія писемності, книговидання і бібліотек: проблеми періодизації», чл.-кор. П.С.Сохань - «Проблеми збирання та використання писемних джерел з історико-культурної спадщини України», акад. П.П.Кононенко - «Українознавчі дослідження за 1000 років», письменник В.О.Шевчук - «Мова і творення літературних пам'яток української літературної мови в XI-XVIII ст.», д.і.н. Я.Д.Дашкевич - «Руські чи сурські письмена. Роль св. Костянтина в становленні слов'янської писемності», д.і.н. Л.А.Дубровіна - «Репертуар української книги: основні завдання», д. філол. н. М.М.Пещак - «Наукова книжка в Київській Русі. Її форма і зміст», д.і.н. В.Ю.Омельчук - «Ретроспективна національна бібліографія України: тенденції і проблеми розвитку» та ін.

Порушувалися також питання літописної традиції в історичній традиції державотворення, Галицько-Волинського ізводу давньоруських літописів; мовні особливості староукраїнських списків давньоруського літописання, українських козацьких літописів кінця XVII - першої чверті XVIII ст., інтелектуальна динаміка української літературної мови, генезису документа як проблеми історичного документознавства тощо, розглядалися проблеми сучасного книгознавства в системі спеціальних історичних дисциплін, українсько-грецькі культурні зв'язки з погляду видавничої діяльності, османські кадастрові книги як перші статистичні джерела в Україні, українські стародруки як джерело формування друкарської термінології, єврейська книжкова спадщина в Україні, аспекти книжності, еволюції української наукової книги з точки зору історичного досвіду та перспектив тощо (матеріали конференції буде відбито в спеціальному збірнику).

Важко переоцінити значення конференції, що проходила у НБУВ. Уперше завдяки Указу Президента України було виокремлено саме українське літописання, віддано належне його історичній ролі, місцю в історії не тільки України, а й світовій. Уперше звернуто прискіпливу щирю увагу на літописний спадок народів, які історично проживають на території України, - і в цьому непересічне значення наукового форуму, який має стати традиційним і надихати на нові наукові досягнення, на прогресивний вільний демократичний поступ української книги, на рівноправний розвій усіх національних культур.

*Наталія Солонська,
к.і.н., зав. науково-видавничим відділом НБУВ*